

Proměny akčního umění v Čechách od 90. let 20. století až do současnosti

Kateřina Kleinerová

Přelomový rok 1989 znamená pro umění v Čechách obnovení svobodného projevu a porovnání s vývojem světového umění. Pro akční umění, které do té doby vznikalo jen na neoficiální scéně se otevřela příležitost svobodně konfrontovat a ověřit své postupy ve veřejném prostoru. Tato změna byla příčinou vzniku mnoha festivalů a vytvoření tvůrčího prostředí, v němž akční umění dospělo k novým tématům a prostředkům výrazu. Zde také pozorujeme stále výraznější tendence čerpat inspiraci z místa děje.

Takové tendence vedou k postupnému vyčlenění fenoménu site specific, jehož vznik se váže k expanzi experimentálního divadla do netradičních míst. Autentické a neopakovatelné projekty s přímým vztahem k místu, vycházejí ze spojení divadelní a výtvarné performance a zahrnují prvky více oborů. Ačkoliv se v našem prostředí objevují předstupně a varianty tohoto fenoménu již dříve, terminologicky jsou vymezeny až v pozdních devadesátých letech.

V českém umění se díky omezeným možnostem vývoje a nedostupnosti technologií nová média v předlistopadové době nerozvíjela. Obnovená svoboda individuálního projevu zapříčinila návrat umělců z emigrace, kteří významnou měrou přispěli k získání nových znalostí v mediálním umění. Internet, virtuální realita a interaktivita poskytly nové prostředí pro rozvoj forem vycházejících z podstaty performancí. Spojení člověka a stroje přináší možnosti překonání tělesných i intelektuálních schopností člověka a vyvolává nové otázky týkající se autorství uměleckého díla.